

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$ an
9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Insertiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia,
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în
Blaj.

Foai bisericească-politică.

Anul XV.

Blaj 25 Martie 1905.

Numărul 12.

La situația clerului

II.

Cuget că prin cele expuse în precedentele am spus ceea ce zăcă pe inima multora.

Cumcă suntem porniți pe calea decadinții morale, ori cât am voi să ne acoperim păcatele și slăbiciunile nu să poate negă. Știm din istorie, că biserica lui Christos și servii ei au avut pismași în toate timpurile — și încă pismași groaznici, cari au pornit contra bisericii și a servilor ei cele mai zguduitoare atacuri. — Atmosfera timpului în care Cuvântul lui Dumnezeu s'au conceput, trup s'a făcut și s'a sălăluit întru noi ca să vedem mărirea Lui, — n'a fost mai limpede de rătăcirii și de împotriviri ca și aceasta de azi, în care petrecem noi — și totuși Cuvântul și în acea atmosferă pestilentială, a trăit, s'a dezvoltat și mărirea Lui a ajuns perfecția, care covârșeste toată mintea cea stricată.

Nicică s'au putut altcum, căci a avut a să plini făgăduința dela Dumnezeu: porțile iadului nu vor învinge marelui op al răscumpărării, săvârșit de Fiul lui Dumnezeu, din dragoste desăvârșită și supranaturală, care azi să continuă în biserica Lui prin noi servii lui păcătoși, dar chemați de Dumnezeu întru slujba aceasta. — Ba am putea zice, că atmosfera de azi e cu mult mai sănătoasă ca și aceea, căci nu trăim pe timpul lui Nero.

Ce ar fi dară cauza că și azi atât în clasele mai înalte inteligente cât și în poporul de jos sunt atâtea rele, păcate și scăderi sufletești, cari reclamă imperios îndreptare?! Relele ce să află în clasa inteligentă să pot reduce la: indiferentismul religios, iciclea un gram de pizmă împreunată cu pofta de înălțare la mărirea și cinste, trecerea cu un fel de suveranitate peste cei mai de jos socotiți de ei și lipsa de amabilitate cătră poporul de rând și sărac. — Toate aceste sunt rele, a căror izvor e în parte natura omenească

coruptă, în parte sunt unele însușiri lipite de ei de pe străinii orașeni în mijlocul cărora trăesc și în parte sunt câștigate chiar involuntar, din romane și alte cărți rele străine.

Deși clasa inteligentă încă își are relele și păcatele sale — totuși mai rău stăm cu poporul dela sate, cu mult mai rău, căci pe când clasa inteligentă e scutită de înșelăciunile proccilor mincinoși, poporul mai pretutindenea e peste măsură în mijlocul ispitelor. Ca ciupercile veninoase după ploaie, așa au răsărit gazete veninoasă ateiste, socialiste, nazarene și anticlericale, cari una ca alta — redactate și în limba română — au de scop să verse foc și pucioasă asupra clerului, hulindu-l, batjocorindu-l și astfel alarmând lumea lor în capul preoților, știind că dacă vor bate întâi păstorii apoi să vor risipi oile. De când cu nemărginita libertate de presă pentru cei favoriti cărnei și cu multă știință, — de care însă har Domnului până acuma nici un cap n'a pleznit — au apucat condeiu de scris tot felul de oameni chemați și nechemați, prevăzători și neprevăzători, cinstiti și ușuratici deopotrivă scriu de-avalma cu treabă și fără treabă tot felul de erori păcătoase ce numai stricăciune aduc poporului nostru, căci scrierile lor și le vârase poporului — cât pentru bani cât de pomană — afirmându-să de binevoitorii lui cari au de scop ca să-l ușureze de sarcinele grele ce îl apasă.

Și cum e poporul nostru? El crede bietul tot ce vede tipărit în carte. Dorința de a să ușoră de sarcini nici că i-o putem impută de păcat, căci e sărac și stors până la măduă. Dar cum și unde să poată scăpa de sarcini când pentru datoriile ce i-le impune statul scăpare l'are decât în mormânt?

Cearcă deci a să ușură unde să poate — și atăcată fiindu-i inima virgină de povețele răutăcioase și fățarnice din gazetele scrise de tot felul de perciunați parveniți fără de Dumnezeu și fărădelege, să răscoală în unele locuri contra sarcinilor ce le impune biserica, școala

și servii lor, pretind micșorarea competențelor preotești. căci alt teren de ușurare numai au. Și așa să întâmplă, că pentru a împacă și a salvă interese vitale, câte odată involuntar să pleacă „puterea absolută cea mult lăudată a Episcopului, voinței opincei celei mai ordinare”.

Ziaristica noastră fără osăbire de confesiune are datorința a paraliză și luptă contra ziaristicii străine, până nu-i prea târziu, căci noi de noi preoții nu suntem în stare a învinge toate valurile turbate care ne amenință cu puhoiul necurat, care voește chiar să ne ducă poporul în marea corupțiunei. Și celor ce astfel de servii fac nu le putem și știm în deajuns mulțami și respectă! iar pe cei ce încă până acuma nu s'au avântat la această datorință sublimă — îi facem băgători de samă: că cuvântul poruncitor alui Dumnezeu și al națiunii le strigă cu viers mare: să aducă această jertfă pe altarele bisericelor al căror fii sunt și a națiunii din care fac parte.

Și decumva prin aceste am grăit de rău, mărturisască ori cine asupra mea. Eu cuget că am grăit de bine, căci după cum zice un învățat: „Nimic nu este mai mulțamitor în cursul vieții omenești, decât de ași fi făcut bine datoria”, iar datoria își are temeiul în spiritul de dreptate, primit din dragoste, aceasta este cea mai frumoasă formă a bunătății.

Am expus părerile mele referitoare la cauzele atâtor rele, păcate și neîndestuliri, cari azi ne bântuesc și amenință cu decadența morală, ba chiar pun foc în streșinele bisericelor și caselor parohiale. Am expus însă până aci numai cele referitoare la clasa inteligentă și la poporul de rând cu puțină pricepere și ușor de sedus. — Să nu să cugete că clerul n'are de loc parte, că nu e de vină în aceste demersuri rele și triste. Și la aceste voi reveni.

La chestia congresului.

De ce să neg? — în cea mai critică stare a nădejzii și desnădăjduirii m'am svârcolit timp îndelungat. Deoparte primirea rece, ce a întimpinat *ideea congresului catolic român* din partea inteligenții noastre, și în specie — a preoțimii, — de altă parte unele tonuri discordante, ce s'au ivit ici-colo prin ziare: profetiau ideii sulevate *un sfârșit fără început*, va să zică, ideea s'a născut moartă... Har Domnului, a fost o prorocie mincinoasă. Părintele Lucaciu, și-a ridicat vocea sonoră, pentru a trezi din somn ideia ațipită. Sunt vesel, căci în mâni mai destoinice cu greu putea ajunge steagul ideii noastre... Înainte, deci, Părinte Lucaciu! Las, să falfăie măreț steagul, ce poartă imprimațiunea: *renașterea simțului religios!* Înainte! — eu unul, cel mai mic, Te asociez. Ce zic? eu unul? Toți-toți, din al căror piept materialismul mârșav încă nu a putut potoli focul divin cu fiacări arzător pentru tot, ce e sfânt, bun și drept...

Înainte voi muncitorii presei române, căci fost'a oare de când lumea există, și om în ea, ideie mai deamă de îmbrățișat, decât carea tinde la lățirea măririi externe a eternului Dumnezeu?! — au scursu-s'a dela vărsarea sângelui dreptului Avel până la martirul zilelor noastre, potop de sânge mai vrednic de stima, admirația noastră, ca celce s'a vărsat pentru salvarea sufletelor nemuritoare?! Da, da, în frunte ne stați voi *martorii vremilor*, voi cari dirigiati opinia publică, voi ce sunteți *vox populi, vox Dei*.

Iar voi frați preoți, cari încă purtați titlu de *înaintemergător*, înrolați-vă sub steagul acum desfășurat, căci doar cea mai

sfântă, cea mai iustă luptă aveți s'o îndepliniți. „*Preoți cu crucea în frunte!*“

Dar voi laici „inimoși“, ce stați cu mâinile încrucișate, — par'că nu în inamicul comun avem toți să răsbim cu pumni de oțal?! Da, da, — nimicirea contrarului, — acesta ni-e scopul. Tot scopul pretinde însă mijloace acomodate: amăsuraarea forțelor noastre cu ale vrășmașului. Voști scopul, trebuie să voști și mijlocul conducător la scop.

Sus cu toții, români catolici, — vedeți cum scrășnește din dinți inamicul, văzând rândurile combatanților noștri bine încheigate. Și el — inamicul — poartă în frunte steag, dar pe acesta depinse sunt devizele corupției: „ateism“, „aconfesionalism“, „anarchie“, „socialism destructiv...“ În adevăr inamic înspăimântător, — un legion de durburi negre ca iadul, — e tabăra lui Lucifer însuși... Curaj însă. Va fi luptă mare, dar vedea-vom și noi minune, — căderea Luciferului modern, — căci pe a noastră parte stă *dreptatea*, — cu noi va fi *Dumnezeu!*...

Suntem pe pragul sinoadelor tractuali. Fiecare confrate să-și țină de sfântă datorință a se prezintă la sinod cu câte un elaborat, sau schiță, ce să conțină măsurile, cari sunt a se lua întru realizarea ideii chestionate. În sinod apoi să se dezbătă ideia „Congresului“, iar sumarul discuției să se înainteze în formă de „memoriu“ Preagrațiilor noastre Părinți-Episcopi. Sunt sigur, că Înalt Preasfințiiile Lor — văzând zelul, feroarea, însuflețirea noastră de cauză — nu numai că nu să vor retrage, ci ne vor sta în frunte ca *Protectorii naturali* a orice mișcări religioase, și deci și a „Congresului“. — La lucru dară; terenul de muncă e atât de

vast, secerișul atât de fecund, — numai lucrători, secerători trebuie. „Voeste și vei fi!“ Dumnezeu cu noi!

G. Hubic.

Tot în această chestie „Revista catolică“ a păr. Lucaciu, publică în fruntea numărului dela 15 curent următorul articol plin de căldură:

Congres greco-catolic român. Ideea frumoasă și practică, par'că s'a dat uitării. Cred și sper, că în realitate nu-i așa: nu numai că nu s'a dat uitării, ci din contră e adânc așezată în inima fiecărui român inteligent, mirean sau preot. Însă fiindcă realizarea acestui proiect așteaptă impuls, consimțire și autorizare dela factorii conducători ai bisericii greco-catolice române, cari sunt Înalt Preasfințiiile noștri Arhiepiscopului, publicul cel mare, — se zicem așa, — așteaptă semnalul de lucrare spre realizare, dela acești factori chemați, și până atunci stă pe gânduri, combinează și țese la planuri, programe. își închipuește tot mersul acestui congres.

Că Preasfințiiile noștri Arhiepiscopului gândesc în această cauză gravă, nu putem ști, datorința noastră, a publicului cel mare, mireni și cler din provincia mitropolitană de Alba-Iulia și Făgăraș ar fi, să ne putem prezenta înaintea Arhiepiscopului noștri ca o ceată de oameni credincioși, pătrunși de focul sacru al credinței, plini de zel arzător pentru realizarea principiilor creștinismului în viața noastră socială, dispuși și gata la orice jertfă pentru apărarea bisericii și a școlii noastre creștine-române, de toate atacurile dușmănoase, preocupați de crearea unor instituțiuni evlavioase, de caracter religios, dar de efect eminent social, cum ar fi: casse populare bisericesti,

FEUILLETON.

În paresemi.

Scrisoarea II.

Unui prietin.

Îți scriu supt impresia unei luminoase zile de Martie. Văzduhul înalt, strălucitor de argint fin, tonit. trezește sufletele, umele de flori dulci inimile ce bat mai tare acum. Deasupra cerul albastru de cicoare ce-și deschide dimineța petalele vergure, înronate, — chiamă sus-sus în înălțimi tainice, ca o mare magetică încremenită. Trec în răstimpuri adieri ușoare, răcoroase de boare. Paseri mari să leagănă pe aripi întinse, plutitoare, iar păsărele — stoluri-stoluri să ceartă în arboreii negrii încă, morți, dar a căror odrazle de muguri stau să se deschidă, vrăgiți de farmecul soarelui tinăr.

Mai de mult îmi puneam și eu întrebarea, ca atâta alții, iubite prietino: cum vine biserica creștină să hotărască timpul Paresemilor de jale, de lacrimi, de pocăință simțită, pe vremea asta de înviere în natură, de o trezire puternică și grabnică spre o viață nouă, sănătoasă? Nu să poate ca să fie ceva mai nenimerit, mai potrivnic firii noastre adevărate, decât ca să te cugeți la noaptea neagră, atunci când ochii tăi nu văd decât o seninătate luminoasă, dezăvârșită; că te gândești și să vezi chinurile grele, — a ori cărui ar fi acelea, și să le simțești, să te înduiozeze, să te răpească într'un extaz de adâncă compă-

timire, atunci, când simțurile tale, toate simțurile tale nu primesc decât impresiile celea mai dulci, celea mai senine. Să meditezi la păcat și la urîțenia lui respingătoare, când în natură nu vezi nici o pată acum. — să te gândești la iadul de chinuri, când raiul înflorit, voluptuos își suride pe pământ; cugetele tale să cerceteze moartea și ce va fi dincolo de moarte, când valurile furtunoase a vieții ce să naște acum, te răpesc, adunându-ți în inima caldă tot dorul și voința de traiu și de luptă.

Și mai gândeam atunci, că poate vibra aramă sfințită a clopotelor, — unduloasele valuri de cântec să vor topi în armonia naturii, dar nu vor fi nici când atât de puternice, ca să deștepte, să picure un strop de căiută în fundul unui suflet. Și între zidurile răcoroase a bisericilor vechi pot să plângă, pot să rătăcească sbuciumându-se, cântece pline de perfectă, adânc simțita poezie a sufletelor ce s'au alipit cu totul de Dumnezeu. Pot! Dizeul va cântă cu ochelarii bătrâneții pe nas, din strana prăvoasă, descheiată, preotul în odăjdii cu florile desfirate, șterse, va trimite vozglășeniile de laudă sau de cerere hotărâtă către Domnul. — dar în biserica rece va fi totuși pustiu, căci viețile se vor închină acum Ziditorului afară, în marele, sublimul, strălucitorul templu al naturii.

Așa îmi făceam eu socoata tinerească, în vremile acelea. Dar mai departe nu am mers. — Alții au pășit înainte și au ajuns la convingeri interesante, ridicole. Acești „alții“ nu crede că-s din prietini mei. O, nu. Au trăit cu veacuri înainte, și cenușă lor cine știe de cine va fi călcată în picioare acum, va sufla-o vântul, ori va încremenit

în cutare peatră din drum. Dar acești vechi filozofi — lumea *practică* de azi aproape întru toate le urmează, — acești bătrâni slăvitori a frumosului în gândire, în natură, în artă. — numai în inimă nu, — au spus hotărât că biserica creștină cu toată tactica sa de muncă, cu toate așezăminte sale, cu toate dogmele și legile sale nu vrea nici să audă de frumos, de senin, prin urmare de fericire, aici în lume. Biserica după ei e o bătrână visătoare întunecată, cu apucături, cu toane de prorocită, pentru care pământul nostru, inbita noastră bucată de lut, nu mai plătește nimic, care nu are ochi să vadă florile din câmp nemărginit din straturile svelte, și de pe obrazete tinere; — care nu mai poate auzi murmurul izvoarelor tainice, armonia unei muzici perfecte, glasul de argint, trâmbrător al unei copile îndrăgostite, doar numai crivățul o înfloară, nu prin vaețele amare, ci prin sufletul puternic ce i-se încurcă în părul încălțit. O bătrână vrăjitoare care vede în alte lumi, și chiar și acolo nu-și oprește privirea obosită asupra frumșetilor raiului, ei vede îngrozându-și nervii uscați, chinurile iadului plin de fum și de smoală! Eată apoi, — după acești vechi și noi dușmani, cari judecă fără să cunoască, — cum să află cheia, pentru a a înțelega: de ce a stat biserica vecinic în fața curentelor nouă, luminoase, pline de viață, ducătoare la fericire, sau cel puțin la îndestulare, aici pe pământ, ca de pildă lutheranismului, și mai ales liberalismului înalt, plin de umanitate, care în sfârșit tot din doctrina călugarului apostat, a pornit. Iată pentru ce biserica nu să poate însufleți pentru artele frumoase, pentru poezie, ci a trebuit să vie renaissans-ul, deșteptarea

congregațiuni Mariane pentru junimea de ambe secsele, reuniunea altaristică cu sediul central în Blaj, organizarea peregrinațiilor la Mănăstirea S. Treimi în Blaj, acolo exerciții spirituale și misiuni populare, vizitarea mormintelor marilor noștri Arhiepiscopului, cauza pressei periodice, cauza educației religioase a junimei, și alte multe, câte sunt adecă relațiile vieții omenești-sociale.

Se relevez specialmente un lucru: **Reînvierea Mănăstirii din Blaj**, ca loc de peregrinație pentru toți românii, — zicem în specie pentru românii greco-catolici.

Să căutăm, ce se întâmplă în alte părți ale lumii, cu puțin zel, cu puțină îngrijire. Priviți la Maria-Radna, socotiți, ce au înghițit dela români Bicsadul și Pociul, și au restituit poporului nostru credincios? Milioane au înghițit, și *nimic* nu ne-au restituit, nici moralmente nici materialmente.

Nu pomenim sacrilejul ce s'a săvârșit în contra religiei sfinte, cu prigonirile dela biserica din Șişești: durere și rușine ne învălește obrazul la simpla amintire a acestui scandal teribil. Istoria își va spune verdictul său. „Oportet ut fiant scandala verumtamen vae illi per quem scandala veniunt“.

Blajul! ce ar putea să fie în Blaj, cu amintirile sale religioase și istorice!

Lucrul simplu, lucru la îndemână, nu ne trebuie nici bani, nici ajutor de stat, nici congruă: singur numai interesarea tuturor celor chemați, și lucrul e realizat. O nouă viață religioasă se deschide, un nou orizont de orientare pentru viitor! Blajul, după natura lucrului, metropola bisericii noastre greco-catolice române, centrul vieții noastre religioase, inima, unde bate și unde se va manifesta entuziasmul religios al unui popor.

Câte locuri pie de pelegriaj nu are Austria! Și totuși ce să întâmplă?!

În catedrala cea nouă din Linț este o statuă modernă de marmoră, obiect de venerațiune specială a *Fecioarei Imaculate*. Din ocaziunea serbărilor iubilare, episcopul de Linț a cerut dela Pontificale Roman trimiteră unui Delegat Apostolic, carele se încununăze acea statuă, cu o cunună de aur, între solemnități mari și speciale. Lucru firesc, Pontificale bucuros și voios a deferit cererii pioase, și a delegat pre Cardinalul-Archiepiscopesc de Salzburg Em. S. Katschthaler, spre săvârșirea actului religios în numele său. De față vor fi toți episcopii Austriei, cari nu vor putea pentru morb sau bătrânețe, în persoană, prin delegați.

Capitulele toate vor fi reprezentate prin delegați, tot clerul, toți credincioșii sunt poftiți la acele serbări. Se fac pregătiri pentru primirea unui milion de pelegriini. Ce de exerciții religioase, ce de mărturisiri, conversiuni din viața păcătoasă. Ce de predici instructive și înălțătoare. Curs adevărat de instrucțiuni populare, cum să se apere de dușmanii credinței, de liberalismul defrănat și jidovit, cum să se apere de alcoolism, de uzurari, de presa nereligioasă.

Toate interesele vieții religioasă sunt reprezentate aici, și toată viața *națională* a poporului credincios este înălțată la un nivel de demnitate, unde nu poate pătrunde nici puterea șovinismului păgân, nici cangrena renegatismului imoral.

Iată ce pot produce congresele catolice! Și dacă produc rezultate atât de îmbucurătoare la alte popoară, pentru ce să nu poată produce același efect și la noi?

Eu rog pe tot românul credincios, să nu părăsească ideea aceasta salutară. Stăru-

țiți, preoți și mireni, cereți, pretindeți organizarea unui congres greco-catolic român în Blaj.

Multe, nespuse tesăure să vor deschide cu această nobilă acțiune.

Părintele Hubic, îndemnat de zelul cel mai nobil, a scris, s'a rugat, s'a adresat, în cauza convocării unui congres. Să nu fie cuvântul lui „*vox clamantis in deserto*“! Acum vor urma conferințele tractuale de primăvară, binevoiti a lua la pertractare chestia aceasta de interes suprem.

Ochii noștri spre Blaș, la bunul nostru Mitropolit, inima noastră se ardă de dorul, de a vedea realizată ideea unui **Congres bisericesc greco-catolic român în Blaj!**

Emigranții greco-catolici în America.

(Continuare și fine.) — Relațiile schițate mai sus impun bisericii catolice din Statele Unite problemă foarte grea: ea trebuie să susțină într-o singură credință și tot deodată să facă cetățeni folositori și devotați ai noii patrii pe toți acești copii ai săi atât de diferiți în rasă, limbă, datini, rit. Ea trebuie să accentueze unitatea totuși să poarte socoteală și despre deosebiri. Pentru că e evident, că alipirea Irlandezilor, Nemților, Slavilor etc. de particularitățile lor este nu numai îndreptățită, ci cel puțin la început, este chiar de lipă.

Religia apare totdeauna strins copleșită cu limba și cu caracterul național al diferitelor popoare. O separare forțată, ar avea efecte dezastruoase. Numai prin o dezvoltare naturală să poată săvârși o contopire solidă a acestor elemente diferite într-o unitate armonică. Câtă vreme ține succursul continuu din Europa nici nu să poată cugetă la așa ceva. De aceea tocmai

vechiiului spirit greco-romano-păgân, ca să poată în avânt artele frumoasă, și să ne scăpăm de caricaturile vechii biserici creștine. Nu, — zic ei — creștinismul nu e un factor de cultură, nu ne lasă să vedem adevărul, să gustăm frumosul, nu ne fericește. Pentru veacurile noastre de lumină el trebuie să moară. Statul francez, care a declarat că nu are nici o religie, nici o credință, care a oprit catechizarea în școalele ce le susține, nu a făcut altceva decât a arătat: că e cel mai luminat dintre toate statele din lume, cel mai iubitor al *oamenilor pământeni*.

Da, da! Vechi și noi oameni, cu munte mare, luminată, dar cari nu v'ati coborât nici odată în adâncul sufletului vostru, ca să puteți astfel cunoaște sufletul omenimii, cari n'ati înțeles nici odată ființa voastră, și adevărata voastră fire, ca astfel să puteți pătrunde în tainele vieții! Voi ați crezut și credeți, că e mai nobil, mai omeneșc să admiri o Venere încremenită în marmoră de Paros, decât să mângâi un nenorocit, pe lângă care treceți fluierând, cu capul ridicat, cu mâinile în fine mănuși scumpe. Voi nu a-ți putut nici când înțelege *frumsețea unei binefaceri*, unei mângâieri, unei jertfe de sine, voi nu a-ți înțeles *frumsețea morală*, adevărata frumsețea vecinică, ci numai cea materială, trecătoare. Nu a-ți putut astfel pricepe biserica, creștinismul, ce are de țintă realizarea tot mai extinsă a frumseții acesteia neperitoare. Voi a-ți uitat că între zăci de mii de oameni abia poți afla trei-patru de o frumsețea fizică desăvârșită, cari să fie vrednici numai pentru asta, să te oprești în fața lor și să li-te închini, și dacă ești un artist mare să faci un cap d'operă, și că restul sunt nește

mutre, chipuri de tot comune, zilnice, ori poate și mai mult încă: chinuți de boală, deșelați de muncă, desperați de sărăcie ce nu li-să mișcă din vatră. Și nu a-ți știut că din aceștia foarte mulți, — majoritatea omenimii — foarte respingători — priviți fiind cu ochii voștri artistici, că din ei, din *sufletele* lor să pot crea tot atâtea cap d'opere de o frumsețea ideală, vecinică, nevisată de nimeni, nici închipuită, până ce veni Mântuitorul, care a lăsat biserica în locul său. Când admirați nemărginita boltă albastră stropită cu flori de argint, ori aprinsă de soarele stăpân, nu v'ati adus aminte, că pentru marea multime a oamenilor ce-si câștigă pâinea în sudoarea multă a feții veștede, — acea boltă e mură, nu le spune nimic. Câmpiile verzi, înflorite, ce vă chemau să vă recreați, pe cei mulți îi chiamă la muncă grea de dimineața până sara.

Așa dar aceștia, unde să vadă frumsețea, din ce să-și recâștige puterile risipite, de unde să-și scoată dorul de viață și de muncă, de unde să împrumute tăria ce e de lipsă în lupta vieții?

Vedeți, vedeți! Frumsețea voastră, lumina, cultura voastră ce puțin poate să ajute oamenilor. Căci voi nu a-ți avut înaintea ochilor, când a-ți lucrat așa, *sufletul* omenesc, ci *trupul* mai mult. Sufletul fiecărui om să poată face bun, nobil, frumos. Trupul nu! — Și iată că biserica cunoaște mai bine decât orice filozof adevărul: ea, împărăția de suflete, și-a luat ca deviză nobilitarea, înfrumșetarea, fericirea acestora, fie ele legate de trupuri ori cât de urite, ori cât de nenorocite.

O nu! Biserica nu urește viața frumoasă, nu urește podoabele naturii, nici

înfrumșetările artistice. Biserica nu e cea bătrână vrăjitoare, pe care nu o mai interesează nimic ce-i în lume, nimic ce poate da avânt inimei omenești. Dimpotrivă. Dar ea vede lipsele celea mai arzătoare ale oamenilor, *celea sufleteste*, cari dacă nu pot fi ajutate, viața își pierde echilibrul, își pierde ținta, fie cerul cât de albastru, câmpiile cât de verzi, și lumea întreagă plină de opere de artă neperitoare. Chiar frumșetele naturii numai atunci pot fi gustate după adevăr, în mod firesc, când admirația pleacă din senina frumsețea lăuntrică, sufletescă. Numai atunci ași putea să zic că cineva știe gustă într'adevăr frumșetele firești când mi-ar spune: „Tot ce văd în natură e vergur, neprihănit. Simțase că e așa!“

Într'altfel ceace place simțurilor poate să ruineze sufletele, cum s'a adevărit cu mulți oameni luminați.

Nu, nu! Biserica nu e un dușman al frumosului și a fericirii. Primăvara când să înnoiește firea, și-și capătă frumșetele pierdute, biserica vrea ca să se înnoiască și *sufletele*, și să se înfrumșeteze. Să fie omul întreg limpede ca lacrima. Ea chiamă în biserici întunecoase, căci cunoaște mai bine decât ori cine altul, absurdulnicia sufletului nostru, cărnă afară în liber nu-i poți pune așa ușor frâu, căci e atras de înălțimi și depărtări și de frumșeti, ori îngrozit de privești dureroase. Chiamă în templul plin de pace ca să liniștească, să domolească, și așa sufletul să poată înțelege și simți. Ne spune să ne gândim la chinurile de moarte a Omului-Dumnezeu, la torturile iadului, pentru că cunoaște tainele sufletului nostru, și știe, că pe cum floarea nu va răsări de nu să udă pământul

trebuie lăsată și tractată fiecare grupă în separarea sa. Afiarea mijloacelor corespunzătoare spre scopul acesta și menajarea cu dragoste a intereselor particulari — fără de a pierde din vedere pretenziunile bisericii universale, este o cestiune de mare prudență.

O încercare de a rezolvi greutatea practice, ce să ivesc în urma diversității riturilor, a făcut episcopul (acum mort) Phelan din Pittsburg. Prin o scrisoare pastorală mai întâi expune cu cuvinte clare principiile universale de drept bisericesc cu privire la împărțirea parohiilor, averilor parohiale, administrarea lor etc., cu declarația, că acestor principii sunt supuși toți catolicii, fără deosebire de rit: Toți sunt supuși — câtă vreme scaunul apostolic nu dispune altcum — episcopului ordinar al diecezei. Acelaș lucru privește și pe Protototariul apostolic (Andr. Hodobay) trimis și incredințat din partea Scaunului apostolic spre a vizita pe preoții și comunitățile religioase ale Rutenilor de pe teritoriul Statelor unite. Între granițele episcopatului și el are să se țină de episcopul diecezan, (incolo e supus nemijlocit Delegatului apostolic). Oarecare greutate să mai ivesc și din faptul, că credincioșii feliuritelor

useat cu stropi răcoroși de apă, astfel nici sufletul nu se va face frumos decât prin spălarea cu lacrimile adevăratei căințe. Și biserica voește mai presus de toate: suflete frumoase, fericite. Și țină aceasta vrea să o ajungă mai ales în Paresemi, căci acum, în întinerirea și renouirea universală, întineresc și simfuriile noastre prind mai bine, țin mai trainic ceea ce câștigă, acum suntem mai impresionabili. Și iată că biserica să folosește de frumseța din natură pentru câștigarea unei frumseti și mai mari.

Acest răspuns mi-l dau acum, iubite prietino, la vechea întrebare: pentru ce jalea aceasta în biserică acum, când atară natura întregă. Zimbînd, să pregătește la o mare sărbătoare. Pentru că biserica ne pregătește la Două sărbători cu mult mai mari: la Cuminecarea obligatoare dela Paști, și la praznicul învierii Domnului.

Dar mă grăbes să termin. Băeții urcă treptele etajului. Grăbesc în capelă, la rugăciunile de sara. Privindu-i cum să roagă și să închină, cum cei mai mici fac mătânii, văd casele părintești în cari au crescut. Din închinările adânci, din sărutările vr'unii chip sfânt ce-l scot din cartea de rugăciuni și-l pun înaintea lor pe covor, din mătânii în cari ating padimentul cu fruntea, văd entare căsuță dintr'un sat urit, unde mama duioasă, bunica vecinic eucernică, trage de mănecă băiatul sau nepotul, și-l pune în genunchi lângă ea, supțicoana mamei Domnului. Și din nepăsarea altora — mai mari aceștia — din răceala lor, din prezentarea lor acolo, în casa Domnului, în neglige, fără guler la cămașe de pildă cum pe stradă nu ar eși să le dai un pumn de galbini, — văd atâtea familii românești culte, unde nu să mai zice strămoșescul „Tatăl nostru” nici înainte de masă, nici sara, nici dimineața!

Alfus.

rituri de cele mai multe ori locuesc mesteceți unii cu alții. Pentru aceștia, s'au statotit apoi următoarele regule: În localitățile unde e o singură biserică catolică sunt îndatorăți credincioșii și satisfac preceptului de a ascultă liturgia în Dumineci prin ascultarea liturgiei în aceea unică biserică, fie de orice rit catolic. Unde amândouă riturile își au biserica proprie, fiecare credincios să se țină de biserica ritului propriu. La căsătorii mestecate între Greci și Latini catolici, parochal miresei este parochal cununător. Băeții din atari căsătorii urmează ritul tatălui, copilele al mamei. Cu privire la celelalte sacramente apoi nu numai în cazuri extreme, ci și atunci când din cauză depărtării prea mari ori și din alte cauza nu să poate afla preot de rit propriu, poate merge orice catolic grec la un latiu și orice latin la un preot grec. Cu privire la mărturisire domnește deplină libertate, credincioșii pot merge la orice preot, care e aprobat fie de ori și care rit. La înmormântări să se observe după putință ritul mortului unde este motiv de necesitate ori utilitate — fiecare, după ritul său propriu. Întăietatea preoților de rituri diverse să judecă după treapta demnității bisericești, între egali după anseinitatea ordului.

În ce privește denumirea de preoți în parohii dreptul compete singur episcopului. Orice amestec în acest drept e considerat, de schismă.

Alte ordinațiuni regulează cestiunea căsătoriilor mixte, a școalelor etc.

Pastorală aceasta dată fără îndoială cu aprobarea preajabilă a Romei, face încercarea practică, de a rezolvi după putință toate greutatele ivite în urma diversității riturilor. E firesc că această stare nouă de lucruri să pară neîndatinată credincioșilor de amândouă riturile. „Cei nou sosiți nu sunt mai nimîți decât noi, găsind forme și obiceiuri cari atât de mult să deosebesc de celea ce le cunoșteau acasă în patria lor. Cu puțină răbdare aceste greutăți toate vor dispărea și trebuie să sperăm, că atari regretabile colisiuni, ca cea din anul trecut cu auctoritățile legitime (alusie la cazul delegatului Hodobay!) nu se vor mai întâmpla...

„După ce a trecut prima uimire, ne-am obișnuit cu feliurimea formelor externe, cu atât va străluci în lumină mai limpede frumseța Bisericii: desăvârșita unitate ridicată deasupra acestor diferențe: în credință, în sacramente și în conducerea bisericească supremă”.

Biserica catolică s'a dovedit totdeauna ca o bună educatoare a popoarelor și se va dovedi ca atare și în America.

Am reprodus în întregime sa acest articol al revistei catolice, deși nu să referă direct la greco-catolicii români. Sperăm, că îngrijirea ce să arată față de ruteni și organizația lor destul de potrivită, va fi un moment pentru Capii bisericii greco-catolice române, știind fiind, că atâtea frați de ai noștri trăiesc azi pe depărtatul continent fără biserică și fără preoți...

REVISTE.

Ungaria. Prin venirea Maiestății Sale la Budăpesta să credea, că lucrurile vor lua o întorsătură spre bine. — Foile magiare iubiau aceasta venire, în care ei să vedeau mari de tot, că Monarchul nostru să coboară la ei — adecă să ridică la ei — și le va da de toate câte le poștește inima cea înfăcărâtă de mari lucruri.

Dar s'au înșălat. Monarchul nu a primit programul coaliției, pentru că a fost prea infocat. — Andrassy, care a fost însărcinat cu facerea programului și-a depus misiunea în mâinile Maiestății Sale — și lucrurile sunt și mai incurcate, situația și mai nesigură, și patrioții noștri și mai aprinși la gură.

* * *

Mișcarea la universitatea din Budăpesta pentru cruce s'a început din nou.

Sunt deja 2 ani de când crucea a fost depărtată de prin sălile universității cu modestia oamenilor ipocriți și perversi.

Tinerimea magiară, crescută mai cinstit, a demonstrat din nou contra depărtării crucei din salele universității și a cerut punerea ei la locul unde a fost. — Cât de inficiale sunt toate de jidovi să poate vedeă și din faptul, că nime nu a îndrăsnit să se miște întru apărarea crucei; — abia rectorul universității, recercat fiind, a promis, ca cu gura altuia, că va lucra pentru cruce.

Jidovii cer, jidovii pretind, iar bieții unguri stau să-și rupă capul de dragul lor, — azi — mâne, dacă vor pofti scumpii lor, să vor lăpăda și de lege.

Sărmană Ungarie creștină!

CONCURS.

Comitetul Societății pentru fond de teatru român decerne două premii, unul de 500 cor. și al doilea de 300 cor. pentru cea mai bună piesă teatrală din câte i-se vor prezenta până la 1/14 Octomvrie a. e. între următoarele condițiuni:

1. Subiectul piesei să fiă luat din viața poporului român ori a clasei noastre culte. (În privința extensiunii și a genului piesei nu se pune auctorului nici o restricțiune).

2. Manuscriptul să fie scris clar și legibil, tot numai pe o față de hârtie.

Cetiți!

— BEN HUR —

Cetiți!

— Unul dintre cele mai senzaționale, instructive și moralisatoare romane. —

F. 8°. 1047 pag. costă numai 2 cor. 90 fil.

A apărut în editura „Unirei.

3 La manuscris se va alătura un plic sigilat, având pe avers titlul piezei, iar în lăuntru un bilet cu numele complet al autorului.

Manuscrisurile sunt a se trimite la adresa secretariatului Societății Dini Dr. Iosif Blaga în Brașov (Brassó).

Pieseile premiate să vor tipări pe cheltuielile societății; autorii va primi 50 exemplare tipărite;

Brașov 5/12 Martie 1905.

Pentru Comitetul Societății:

Virgil Onițiu *ur. p.*
v.-președinte.

Dr. I. Blaga
secretar.

Noutăți.

Din Arhidieceză. *Dionisiu P. Decei* administrator parohial în Orlat, distr. Sibiu, a fost numit *paroh* tot acolo. — *Vasile Moldovan*, cleric abs. a fost denumit de *administrator parohial* în Tâmpăhaza-Uifalău, distr. Aiud. — *Iuliu Truța*, admin. parohial în Cincea, distr. Mortaca a fost numit *paroh* tot acolo. — *Vasile Popescu*, *paroh* în Jucul-de-Jos, distr. Ciojocna a fost trecut la deficiență, iar *Ioan Pop*, cooper. parohial a fost numit *paroh*.

Știri personale. *Dr. Constantin Pavel*, a făcut la universitatea din Cluj censura de profesor cu laudă. — Felicitările noastre. — *Nicolau S. Aron*, fost preot în Tâmpăhaza-Uifalău a fost numit castelan mitropolit.

Hymen. *Basil Moldovan*, cleric abs. și *Eugenia Ioanovici*, anunță cununia lor, ce se va celebra în Biserica catedrală din Blaj, Duminică în 2 April n. 1905.

Mulțămite publică. Cu ocaziunea petrecerii din Cacova, aranjată în 9 Ianuarie st. n. a. c. următorii au binevoit a contribui cu suprasolviri: *Ioan Maior* protopop, *Dr. Georgiu Șimon* avocat, *Benkő Márton* notar cercual, *Athanasie Roșian* notar cercual, *Solymosi Bălinț* notar cercual câte 4 coroane, *Iosif Anghel* notar cercual, *Basil Hagea* proprietar, *Aurel Pașcu* preot câte câte 2 cor., *Ioan B. Inzau* preot, *Pama Pop* preot, *Aurel Aron* preot, *Augustin Marcu* preot, *Kovács Sándor* hotelist, *Ieronim Mărian* învățător, *Brătou N. Inv.* *Nicolau Frățilă* învățător, *Candiu Suciu* preot, *Vasile Morariu* preot, *Iosif Daniel* comerciant, *Iacob Truța* vicanotar, *Molnár N.* oficial, *Ioan Radu* sergent, *Bazil Timbuș* inv. pens. câte 1 coroană, *Alimpiu Stan* pract. de notar 40 fil., *Th. Bucur* 30 fil., *Atanasie Bucur* învățător, *Vasile Albu* oficial, *Vasile Mărian* proprietar câte 20 fil. Subscrișul în numele comitetului aranjator vin ca și pe aceasta cale să le exprim cele mai ferbinte mulțămite. Cacova în 2 Februarie 1905. *Aug. Ocean.*

Misiunile populare ținute în Sâncel din 16—19 Martie a. c. au reușit foarte bine. Poporul din Sâncel a avut 3 zile de sărbătoare, cari vor avea mare influență asupra vieții religioasă-morale și economice a poporului. — S'au ținut 9 predici și în 17, 18 și 19 Martie s'au mărturisit și cuminecat cel puțin 1000 credincioși. — A predicat p. A. Roșian, spiritualul seminarului teologic din Blaj. Au mărturisit și funcționat preoții: *Iosif Lita* (v.-prot. Biei), *Vas. Smigelschi*, (Sâncel), *Ioan Săbăduș*, (Pânade), *Alimpiu Costea*, (Spini), *Gregoriu Negrea*, (Jidvein), *Dr. Al. Nicolescu* și *Eugeniu Pă-*

curariu (Blaj). — În ziua I. II și III. au fost și câte 2 clerici din B.aj. iar în 19 l. c. 6 clerici.

Din Lugoș ni-se scrie, că din 2—10 April a. c. se vor ține *exerciții spirituale* în Lugoș, Tievantul-mare și Varadia. — Oare când se vor generaliza aceste încercări de așa mare importanță!

Mulțămite. Mulțămese din inimă tuturor acelor binevoitori, cari s'au născut a mă consolida prin expresiunile simțămintelor de condolențe pentru pierderea irreparabilă, carea am îndurat-o prin moartea prea de timpuriu a neuitatei mele soție *Maia* la 8. Martie 1905 *Dănilă Aluș*, preot gr.-cat.

Reuniunea femeilor române din Blaj Duminică în 19 Martie a. c. și-a ținut adunarea generală a XXIX. A prezidat dna *Elena Nestor* prezidenta Reuniunii. Din raportul comitetului seosatem următoarele: Reuniunea are 132 membrii, onorari, fondatori, pe viață ordinari și membrii ajutători. În anul 1904 a dat ajutoare fetițelor sărace 400 coroane, iar pe anul 1905 a luat în buget 500 coroane tot pentru ajutorarea fetițelor, și pe lângă acestea 100 coroane pentru calificarea, respective ajutorarea unei copilă în croitul și cusutul hainelor femeiești. Venitele anului 1904 au fost 948.03 cor. egitele 604.84 cor. Averea cu finea anului 1904 era de 10539.54 cor. În aceasta adunare s'au înseris dna *Elena Prie n. Nestor* membră pe viață, d-șoara *Iuliana Darvaș* membră ordinară, iar dl *Dr. Laurențiu Nestor* membru ajutător.

Pentru Internatul Vancean de fetițe au contribuit *F. Poșar*, Coșlar 18 c. 69 f., *V. Popescu*, Dârgea 18 c. 68 f., *V. Mascu*, Bein, *A. Dobrescu* Sebeș, *P. Moldovan*, Varviz, *I. Lasio* Szt.-Lörincz, *A. Gligor*, Audrașfalău, *I. Costin*, *S. Petru* și *A. Albini*, Ciufud câte 17 c. 52 f., *I. Hulea*, Buita 15 c., *I. Dobrea*, Corbu 10 c., *A. Mihuleț* 7 c. 52 f. și *T. Nagy Zau* 5 c., laolaltă 197 c. 83 f.

Pentru fondul arhidiecezan subsidiar a contribuit *T. Nagy Zau* 5 c.

Petrecerile și jocurile din carnaval produc neumarate morburii neplăcute. E tocmai potrivit ca să atragem atențiunea tuturor asupra medicamentului *Elsa-Fluid*, care vindecă sigur și grabnic diferite morburii cum sunt: febrințala, influența, receala, tusa, răgușolă, și reumă, dureri de dinți, de cap și stomac, constipația, vătămătura, junghiu, ameteala, durere de ochi și alte multe morburii. *Elsa-Fluid* a fost premiat la expozițiile din Pariz, London, Berlin, Roma și Piza. — De curând a fost decorat cu medalia de argint a ordului spaniol crucea roșie. Se spezează franco pentru 5 cor. 12 sticle s'au 6 sticle duble de câtră singurii fabricant *Feller V. Jenő*, farmacist de curte, Străbica Centrală 82. (Zagrab). Fiecare să facă încercare cu acest leac excelent a cărui bunătate o recunoșc 65 mii epistole de mulțămite.

Dela societatea meseriașilor. — La conferința din duminică trecută dl *Flaviu Domșa* a vorbit despre înșămnătatea desămnului la meserii. — A prezentat auditorului *albumul artistic*, a reuniunii agricole din Sibiu îndemnând pe măiestrii nostri să se dedeie a lucra cu gust și în toate lucrurile lor să aplice motive românești. Exonerile *Dlui Domșa* au fost ascultate cu viu interes. — Erau de față dame multe și un număr frumusele de măiestri. — Dșoara *Cristian* în costum național a declamat cu bun temperament poezia lui *Coșbuc* „La oglindă”. — Duminică în 26 Martie la oarele 6 dl profesor *Chețan* va vorbi despre „Excursiuni prin Italia” pe cari le-a însoțit cu ilustrațiuni de skeoptikon.

Orologe de aur și argint și tot soiul de obiecte din aceste metale se pot afla și cumpăra cu toată încrederea dela firma Iulius Erős din Sibiu, care atâr în esecutarea serviciului, cât și a prețului merită toată considerarea. De ce să umblăm, după lucruri reie pe airea, când celea bune le aflăm la noi acasă?

Asigurările. Cetim în „Foiașul poporului” Nr. 10. următoarele șire vrednice de înare aminte: Asigurările ne apăra de toate urmările întâmplărilor nefericite. Ele contribuie la aceea, ca simțul de nesigurantă să dispară din noi, făcându-ne plini de încredere în puterea proprie. Asigurarea face ca tatăl unei familii să poată munci fără grije de viitorul său și alor săi. Căci *de va muri înainte ca să fie agonisit avere, prin asigurare existența familiei sale va fi chezășită pentru viitor.* De cumva i-s'ar întâmpla *să-și rupă brațul sau să-și piardă vederea, asigurarea contra accidentelor îl va despăgubi de urmările acestei nefericiri.* Dacă moșia sau clădirile *i-ar cădea pradă flăcărilor, dac recolta i-s'ar nimici prin ghiată sau grindină, asigurarea îl va scăpa pe bunul econom de a ajunge la cerșit.* Prin urmare orice fel de asigurare este de mare folos. Mai ales acum când se apropie timpul uscat, este mai bine ca economii nostri dela sate să gândească de cu vreme să-și asigure avutul contra pericolului de foc. Dupăce hambarele și le-au umplut cu grâne și nurețuri, atunci abia țărânii nostru este în stare să se bucure de roadele muncii sale atât de grele. Dar atunci de regulă s'a și cocotat în vârful casei „*Cocoșul roșu*” și nu mai ce să pomeneste că-i prea târziu ca să-și mai poată asigura avutul contra focului năpraznic. Aci să potrivește zicala Românilui: „*Cine mănecă, nu întuneacă*”. Dar este bine să învățăm și dela străini și în această privință să ne povățuim dela vecinii nostri sași. Aceștia au o reuniune agricolă, care face tot ce să poate ca să vie în ajutorul țărânilor săsești. Așa d. p. a făcut o legătură cu banca de asigurare „*Transsylvania*” din Sibiu, prin care pentru membrii acelei reuniuni numita bancă face o reducere considerabilă la taxele de asigurare contra focului. Orașele cele mai mari administrate de sași și-au asigurat averea comunală la „*Transsylvania*”. Astfel Brașovul cu neste un milion de cor., iar Sibiu cu 874.876 cor. Și multe comune mari săsești sunt asigurate la „*Traussilvania*” cu toate casele, pentru cari primăria comunală plătește la Anul-Nou premii pentru toți și apoi adună dela fiecare partea ce să vine pe câte unul singur. Cele mai multe parohii săsești și-au asigurat avutul lor tot la această bancă singura întemeiată aici la noi. Tot bune pilde acestea de care ne-am putea încălzi și noi mai mult spre binele economie al poporului nostru întreg. Din partea noastră adaugem, că și Reuniunea bisericăască de asigurare toate asigurările mai mari le-a reasigurat la „*Transilvania*”, care în toate cazurile de daună s'a purtat foarte culant.

Necrolog. † *Susana Viciu n. Moldovan*, soția preotului din Nirașteu și mama profesorului *Emil Viciu* dela gimnaziul nostru, a repauzat la 17 crt. după lungi și grele suferințe în anul al 64 al etății și 43 al căsătoriei. — Trimitem sincerele noastre condolențe întristatei familii!

Odihnească în pace!

➡ Cumpărați

Cumpărați ➡

==== Calendariul Unirii pe anul 1905. ====

==== Prețul 50 fil. plus 10 fil. porto. ====

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

O RĂPIRE MISTERIOASĂ.

(Continuare)

„Nu, engleză adevărată, și nici decât proastă, ci cu mult mai crescută decât una dintre noi“.

„De unde e dânsa?“

„Asta n'o știu. Nici odată n'am sciricit-o despre condițiunile ei. Într-o zi a venit aci și s'a rugat să-i dăm de lucru, și deoarece mi-a plăcut de dânsa, am primit-o la mine, deși nu avea scrisori de recomandatie“.

„Ai fost îndestulată cu ea?“

„Da, în toate privințele“

„Eștia dânsa adeseori, sau primia vizite?“

„Nici un suflet de om nu venia aici, și dânsa încă era tot acasă“

„Ciudat!“ murmură Hill încet. „Acest caz se pare totuși mai complicat, decât cum gândeam eu“

Cu aceste el păși lângă fereastră spre a studia și împrejurimile aceleia. Alipit de etajul de jos era edificată o aripă, de pe a cărei acoperiș se putea ajunge ușor pe o terasă și de aci în grădină. Așa dar coborîrea n'a fost chiar așa de periculoasă, și Hill era deja aplicat a crede, că totul se reduce la o simplă răpire prin vre un amarez al fetei, când el trăsări deodată, căci ochii săi descoperiră urme de sânge, cari se vedeau parte pe scândura ferestrei, parte pe scara ce conducea în jos. Să fie oare totuși o crimă? Acum Hill începu să cerceteze și tapetele din odaie, și econoama se retrase îngrozită, când el găsi și aici pete de sânge.

„O, Dumnezeu! se văeta ea. „Mizerabili au omorit-o! Ce să facem?“

„Voi trimite după d. Wilson“, întimpină Hill, carele totuși nu avu curajul a lua asupra sa răspunderea pentru cauza cea gravă la aparență. El trimise pe Horris, carele aștepta la intrare, cu o scrisoare la biroul poliției și apoi se reîntoarse la locul tragediei nocturne, în speranță, că va face descoperiri nouă. S'a înșelat însă, căci n'a aflat nimic important.

În curând după aceea apărură Wilson. Cu privirea ageră a detectivului încercat. el scrută repede odaia respectivă, și fără de a face vre-o observare față de Hill, trecu în sala cea mare, unde-l așteptă econoama. „Nu-mi poți spune, cum arăta fata?“ o agrăi el. „Describe-mi părul, ochii și culoarea feței sale“.

„Nu cred s'o pot face“, bălbăi ea confuză. „Întreabă mai bine pe una dintre fete! Voi chema pe Fanny, căci aceea a fost mai mult cu dânsa împreună“.

Ea grăbi afară și după câteva minute se reîntoarse cu o cameristă frumușică, care la întrebarea lui Wilson răspunsă:

„O, Elena a fost tare frumoasă. Culoarea feței sale era albă, ochii întunecați, părul negru. E adevărat că figura ei lăsa ceva de dorit“, — Fanny privi cu plăcere spre formele ei rotunde, — „ea era prea slabă“.

„Se potrivește descrierea aceasta?“ se adresă Wilson către econoamă.

„Da, așa este“, afirmă aceasta, făcând fetei sămăn, să se depărteze.

„În casă deocamdată suntem gata“, observă Wilson, „mai rămâne numai grădina. Vină, Hill!“ Însă înainte de a-și putea îndeplini intențiunea sa, se deschise o ușă și un bărbat înalt și svelt, în toaletă de stradă, cu pălăria în mână intră în sala cea mare. Era stăpânul casei, domnul Black. La vederea lui, amplexați se opriră, pe când econoama se roși până la urechi. Black, ale cărui trăsuri mândre aveau un aspect melancolic, păru a nu observa deloc grupa cea mică, ori cel puțin a nu-i da atențiune; pentru că la agrăirea lui Wilson el trăsări ca smuls din cugete adânci, aruncând o privire întrebătoare asupra detectivului.

„Permite-mi, să-mi spun numele“, începu acesta. „Eu sunt Robert Wilson, angajat în al optulea revier polițienesc. Azi dimineață am fost înștiințat, că o fată, care stă în serviciul Dtale, a dispărut noaptea trecută, într'un mod misterios. Din pricina acesta am venit aci, spre a vedea, dacă lucrul merită atențiune. De aceea te rog a scuza îndrăzneala mea și a dispune, ce am să fac mai departe.“

Dl Black îl ascultă dispus; acum se întoarse către econoamă, zicând: „Așa de serios ai ținut lucrul acesta?“

Ea dete numai din cap; se vedea, că-i căde cu greu, să vorbească.

„Nu-mi pot închipui deloc“, continuă dl Black, „că ar fi de lipsă astfel de măsură. Fata de bunăseamă se va reîntoarce singură și dacă nu —“.

El se întrerupse dând din umeri și-și trase încet mânușile.

„Lucru care ne dă de gândit“, zise Wilson, „este, că fata n'a plecat singură, ci cu oameni, cari înainte de aceea au trebuit să pătrundă în odaia ei“

„O împrejurare cu adevărat ciudată“, observă dl Black, fără însă de a arăta cel mai mic interes, „care, dacă într'adevăr este așa, poate că merită atențiunea Dtale. Eu n'ași vrea să pun piedecă organelor poliției, însă —“.

Și iarăși dete din umeri.

Wilson îl privi scrutător. „Poate că vei avea bunățate, a-mi urma pentru câteva minute în odaia fetei unde te-ai putea convinge prin dovezi despre părerea mea“

„Mă rog, o recunosc și fără de dovezi“, zise dl Black cu răceală. „Dacă însă într'adevăr ai descoperi ceva important, atunci de bunăseamă este mai bine, dacă mă supun dorinței dtale. De care parte se află odaia, doamnă Daniels?“ întreabă el pe econoama.

„Eu — i-am dat o odaie în etajul al doilea“, declară aceasta, nervoasă. „Deoarece odaia est mare și luminoasă, să potrivea așa de bine pentru lucru — și — și fata era așa de drăguță —“

Dl Black făcu nerăbdător cu mâna, ca să tacă și se arete drumul. Ea însă păși repede lângă Wilson, șoptindu-i: „Nu mai osteni pe dl Black până sus. Este destul, dacă-i spui, că ai găsit perdeaua ruptă și fereastra deschisă“.

Fără de a-i răspunde ceva, detectivul grăbi înainte, după dl Black, carele urca deja pe trepte, împreună cu Hill.

„Ah, Dumnezeu, cine a putut prevedea aceasta!“ murmură femeia palidă. Ea remase un moment nehotărîtă; apoi se reculese și se urcă repede pe trepte în sus.

II.

Cu fața unui om, carele numai silit își împlinește o datorință neplăcută, dl Black intră în odaia fetei dispărute. Mai mult din politetă, decât din interes asculta esplicările lui Wilson, carele se încerca să-l convingă, că după aparință, aci s'ar fi întâmplat o răpire forțată. „Dta vezi“, încheiă angajatul, că fata n'a avut nici baremi atâta timp, „ca să-și ia ceva vestminte cu dânsa“. Spre a dovedi aceasta, el deschisă ușa unui scrin, însă în același moment năvăli înainte econoama, și-i opri cu energie să nu se atingă de proprietatea favoritei sale. Wilson se retrase imediat îndărăt.

„Ai dreptate“, zise el, scuizându-se „deocamdată n'avem lipsă de o investigație mai amănunțită“

„Atunci nici prezența mea aci nu mai este de lipsă“, zise dl Black. „Dacă crezi, că lucrul merită atențiunea poliției, atunci fă-ți datorința. Îți dau libertate deplină“.

El se aplecă ușor și părăsi odaia, spre mulțămirea econoamei, carea acum nu mai făcu nici o dificultate, când Wilson deschise iarăși scrinul și-i esamină conținutul dimpreună cu Hill. Sub un cearșaf alb se afla, împăturat cu grije, un vestmânt din mătasă albastră, un guler fin de dantele, un broș prețios și un buchet veșted de rose. Detectivii să uitară mirați unul la altul.

„A cui sunt obiectele aceste?“ întreabă Wilson pe econoama, carea acum era liniștită cu totul.

„Nu-ți pot da esplicări mai deslușite“, răspunse ea, „numai atâta știu că, fata a adus cu sine toate obiectele acestea. De aci poți vedea, că Ellena n'a fost o simplă cusătoreasă, ci că odinioară a trebuit să aibă zile mai bune“

Wilson fluera încet, apoi se coborî jos în sală, pecând Hill a așteptat până ce econoama a înscuiat toate cele. Când ajnsără jos, Wilson își exprimă dorința, să mai interpeleze odată servitorimea. Până când econoama merse să cheme servitorimea, Wilson șopti colegului său: „Am aruncat o privire repede în odaia de lucru a stăpânului casei. Elegantă odaie! Păcat că dta poate nu vei avea ocaziune să o vezi“.

Și el clipi cu ochii într'un mod particular, un sămăn sigur pentru Hill, că esperțul angajat a descoperit ceva important. Se înțalege că prin aceasta se escită curiositatea lui Hill, carele afară de asta mai poședea și o bună dosă de ambițiune, și, folosindu-să de timpul în care Wilson interpela servitorimea, se strecură neobservat în odaia dlui Black. Spre mirarea sa, în loc de un apartament lucos el văzu o odaie foarte simplu mobilată, în carea nu se afla nici baremi un tapet. Unicul obiect bătător la ochi era un tablou în rame de aur, portretul unei femei tinere, frumoase, ai cărei ochi focosi întunecați tradau un tempera-

ment pasionat. „De bunăseamnă e sorsa“, își gândi Hill. carele crezu că a descoperit o oareșcare asemănare întră dl Black și între portret, „pentru mamăsa arăta prea modernă“.

Adâncit în privirea tabloului, el nu auzi, cum intră econoama în odaie și-l apostrofă indignată: „Aceasta este odata privată a domnului meu; nimănui, afară de mine, nu-i permis să intre întrânsa“.

„Îmi cer scuzele“, zise Hill. „Prin ușa întredeschisă am zărit tabloul, și am fost curios să-l observ mai deaproape. Ce față frumoasă! De sigur vre-o soră de-a dlui Black?“

„Nu, verișoară-sa“, răspunse ea brusc, și privirea ei arăta, cât era de indignată pentru pătrunderea aceasta în sanctuarul domnului ei. Cu o mișcare vehementă se îndreptă spre eșire, iar Hill îi urmă imediat. În sală găsi pe Wilson, carele într'aceea a sfârșit cu servitorimea, răzimat de-o coloană, și scărpinându-și barba, îngândurat. Zărind pe econoama, el grăbi spre dânsa, zicând: „Cu servitorimea am isprăvit. Voiești cu tot adinsul, ca se căutăm după fată?“

„Da, sigur“, întâmpină ea firm. „Dacă ași avea, ași jertfi cu miile, însă durere, căci n'am decât câteva sute de punzi, deși cred“, — ea deveni deodată roșie și perplexă — „că — orice sumă, ce s'ar cere, s'ar putea câștiga, numai ca fata să fie găsită cât mai curând“.

„Nu te-ai gândit la aceea, că ea poate să vină singură înapoi?“

„Dacă-i este cu putință, se va reîntoarce desigur“.

„Ești convinsă despre aceea?“

„Da, fiindcă mă avea tare dragă și niciodată nu s'ar fi dus de bunăvoie de aici. E drept, că ar fi putut striga după ajutor. Însă ea n'ar fi făcut această lucră, nici chiar dacă blăstămații i-ar fi amenințat viața“.

„Dar, au fost mai mulți inși?“

„Nu pot să spun — știu numai atâta, că am auzit două voci bărbătești, străine“.

„Ai recunoaște vocile aceste?“

„Nu“

„Numai pentru aceea întreb, deoarece am aflat, că dl Black a avut, până de curând, un servitor la care îi plăcea tare mult fata și umbra mult după dânsa“.

„Ah, cum poți eugeta așa ceva“, strigă econoama, roșie de mânie. „Elena a fost o damă cultă, iar Henry știa prea bine, cum avea să se poarte“.

„Ei, ei“, o îmbună Wilson. „Dta încă poți avea dreptate. Dacă pisica se uită după rege, nu urmează, că și regele se uită după pisică. Așadar, nu fi supărată! La o întrebare însă totuși cred că-mi vei răspunde, pentrucă prin aceea poate că mă vei aduce pe urma dispărutei. Ce secret este aci mai ascuns, de areți atâta interes pentru fată?“

„Pentruce să ți-o spun? Chiar și dacă ar fi ceva secret în viața Elenei, n'ar avea a face nimic cu răpirea ei. Ce-a fost mai momentuos ți-s'a comunicat, și eu cred, că atâta ar fi destul pentru poliția cea înțeleaptă, ca se afle vre-o urmă“.

Wilson văzū, că din econoamă nu mai poate scoate nimic; astfel își luă rămas bun, iar pe drum se mai sfătui cu Hill asupra cazului. „Dacă fata nu se reîntoarce singură, sau nu-i putem da de urmă, atunci ași avea mare plăcere, să te încredințez pe

dta cu observarea casei dlui Black. Dacă este la mijloc vre-un secret, atunci acela numai aci este de căutat“.

„Mi se pare, că dta ai descoperit ceva ce mie mi-a scăpat din vedere“, observă Hill, cu un fel de invidie.

„Nimic altceva, decât ar fi putut vedea ori și cine, care are ochi în cap“, fu răspunsul ironic, care într'atâta irită pe tinărul detectiv, încât, îndată după reîntoarcerea în birou, merse să caute pe păzitorul de noapte, care a fost de rând în noaptea trecută, prin partea respectivă a orașului. Speră să afle dela acela ceva nou, ceva de înșămănătate, ca astfel să poată și el face pe Wilson, să-i fie năcaz.

(Va urma.)

Păstorul sufletesc și săvârșirea funcțiilor sacre.

(Continuare.)

Dacă preotul voește, ca servind și câștigând mântuire altora, să nu să osândească pe sine, atunci când dânsul s'ar afla în păcat de moarte, necondiționat trebuie să se mărturisească și numai după aceea să funcționeze, deoarece zice Conc. Trid. în sess. 13. cap. VII. și canon XI. „Statuit atque declarat ipsa S. Synodus, illis, quos conscientia peccati mortalis gravat, quantum cumque etiam se contritos existiment, habita copia confessoris, necessario praemittendam esse confessionem sacramentalem. Si quis autem contrarium decere, praedicare vel pertinaciter asserere, seu etiam publice disputando defendere praesumpserit eo ipso excommunicatus existat.“ — Dacă din lipsă de confesar n'ar avea cui să-și mărturisească păcatele, atunci după un foarte scrupulos examen al cunoștinței, căci „netitia peccati initium est salutis“, dupăcum zice s. Bernard (Medit. cap. XI) — trebuie să-și excite contrițiune perfectă și să aibă propusul de a-să mărturisi îndată ce va avea confesor; deoarece conc. Trid. în locul citat adauge: *Quod si necessitate urgente, sacerdos absque praevia confessione celebraverit, quam primum confiteatur*. Celce servește întinat cu vreun păcat mortal să ingreună din nou cu înfiorătorul păcat al sacrilegiului „deoarece cunoșcând pe Dumnezeu, nu l'a mărit ca pre Dumnezeu, nici nu i-a mulțumit“, dupăcum zice Aplul (la Romani I. 21.) . . Cum ar putea cineva să se întrepună lui Dumnezeu pentru alții, când chiar el sângur este în inimiția cu Dumnezeu, provocată aceasta prin păcatele sale. S. Grigoriu zice: *Solert ergo se quisque metiatur . . . ne is, quem crimen depravat proprium, intercessor fieri adeptat pro culpis aliorum*. (De cura past. p. I. cap II).

Păstorul sufletesc în continuu trebuie să ducă o viață întreagă, curată și pie, căci precum zice Aplul la Romani (VIII. 9) „dacă cineva nu are spiritul lui Christos, nu este al aceluui“ și „tot celce voește să fie pretin lumei acesteia, să face inimic lui Dumnezeu“ (Iacob IV. 4.) — Abstrăgând dela sublimitatea oficiului său, care o poștește aceasta, dar în cazul contrar în tot momentul poate fi espus perirei vecinice, deoarece în tot momentul poate fi chemat la împlinirea vreunei funcțiuni, pentru care nu ar putea avea

pretext de denegare sau amânare până la posibila sa mărturisire; ba în starea materială a noastră actuală, necum să amânăm, ci din contră primim cu mare bucurie învitarea la ceva funcțiune, deoarece stipendiul ei ne prinde multora foarte bine. — Sinodul I. prov. Blaj 1872 T. V. C. I. zice despre preoți: „administrând sacramentele să nu-și agonisească șieși osândă, și să-și aducă aminte de păzirea curăției sufletului, cu care trebuie să stea ca ministrii ai misteriilor lui Dumnezeu!“.

Dar preotul păcătos nu-și agonisește numai șieși perire, ci sacrilegile sale serviri aduc multe rele și asupra poporului. Aceasta o constată sinodul Osnabruk (1628) când zice: „Acee a fost cunoscut tuturor timpurilor, cumcă binecuvântarea sau blăstămul lui Dumnezeu a venit asupra poporului pentru viața preoților!“ „*Ingrreditur hostis et inimicus per portas Ierusalim propter peccata profetarum et issiquitates sacerdotum ejus*“ Thren. IV. 12. 13. S. Ieronim (In lam. Ierem. I. 2. 10) zice: „Cauza căderii poporului sunt preoții răi“ și cu tot dreptul, deoarece zice s. Augustin (Horm. 17) „*Mai mare vătămare, cum euget eu, nu sufere Dumnezeu dela nime altul, decât dela preoți, când vede, că aceia, cari sunt puși spre coregerea altora, dau exemple de răutate, când noi păcătuim, cari trebuim să setărpim păcatele!*“.

Cine nu știe, că s. Hieronim, deși înzestrat cu o viață sfântă, n'a cutezat nici harem o sângură dată în viața sa să se apropie la altariul Domnului! — La oarecare sfânt ajunse odată vestea morței unei preot neordinat. Acela exclamă cu o bucurie vădită: „Ferice de dânsul, că n'a trebuit să poarte în mâinile lui trupul și sângerele lui Isus Christos!“ Este a bună seamă mare și înaltă demnitatea preotească, dar greutatea de-a o purta e și mai mare! (Pastel Manuale Pastorum Paris 1878 pag. 35.) — *Căruia s'a dat mult, mult să va cere dela dânsul; și căruia i-s'a încredințat mult, mai mult vor cere dela el*. Luca XII. 48.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut.

An eșit de sub tipar și se află de vânzare la autorul Dr. Ambrosiu Cheșian, profesor, san la tipografia seminarială din Blaj următoarele cărți:

Bureții comuni, studiu practic. Blaj 1905. prețul 1 coroană.

Istoria naturală și Muzeul școlilor din Blaj, schiță istorică, Blaj 1902, prețul 40 fileri.

Geografie I. Ungaria, Blaj 1902, prețul 1 coroană.

Geografie II. Europa, Asia și Africa, Blaj 1902, prețul 1 coroană.

Geografie III. America și Australia. Geografia fizică și matematică, Blaj 1903, prețul 1 coroană.

Cărțile de geografie aprobate de Înaltul Minister reg. ung. pentru școlile medii, sunt lucrate după metoda cel mai nou, cu datele cele mai nouă și foarte potrivite pentru fiecare om cult.

Posta redacțiunii.

Frate mic. Supărare nemotivată. Pricina nu suntem noi.

Delta. Va urma în numărul vitor.

Robescu. Prea lung raport pentru noi, nu se potrivește cu caracterul foii noastre. Poate vom lua o notiță scurtă.

Feller Elsa-Fluid

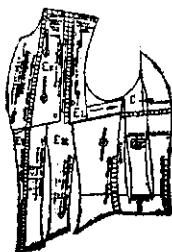
ajută iute și sigur la diferite morhuri ca bunăoară: durerea de spate, junghiuri, rupturi, schintiri, durere de cap, influență etc., are un minunat efect la durerea de stomac, la tuse, durerea de pept etc., după cum o dovedesc aceasta mai mult de 65,000 epistole de mulțumită. 12 sticle mici sau 6 sticle duble le trimite franco pentru 5 cor. farmacistul Jenő V. Feller, Stubica Centrale 82. (cott. Zágráb). — Ca un excelent mijloc purgativ pentru stomac se recomandă Feller-Elsa-Pilule. — 1 legătură = 6 șcătuțe — se trimit franco cu 4 coroane.

BIBLIOTECA UNIREI. *)

1. **Benhur** sau zilele lui Mesia, de Levis Wallace, 2 v. 2-90
2. **M. Eminescu**. Studiū critic —90
3. **Câte-va momente** din începuturile bisericeii rom. de C. Auner —20
4. **Nume de familie** la românii din Ungaria, de A. Viciū. —12
5. **Din viața** lui I. Micul de M. Străjan —16
6. **Albertina**. Povestire de Dr. V. Bojor. —30
7. **Cestiuni din dreptul bis. unite** p. I. II. 3-40
8. **Cele două fețe** ale lumii de Nicu —30
9. **Ziua Deșteptării** de Aurel Fodor —16

*) Aceia, cari vor comanda de odată toți 9 Nrii, îi primesc cu 5-80 cor. in loc 8-14 cor.

Editor și redactor răspunzător:
Aurel C. Domșa.

marca fabriciei

De mare însemnătate pentru Dame!

Fie care P. S. Dómnă își pôte însa-și pregăti cu o ușurință de neînchipuit

==== talia sa după orî ce modă ====

cu ajutoriul aparatului de croit talie pentru dame

inventat de **Anton Guschelbauer**. A fost censurat de academie. și poșede nenumărate scrisori de recunoștință.

Iși are patenta și e scutit prin lege în toate statele culte.

*** Prețul unui aparat e 3 cor. franco rambursat. ***

==== Se caută agenți ====

==== Prospecte să trimit la cerere gratis ====

Cu tóta stima:

Antal Guschelbauer.

Sopron.

17 (28-52)

Senegin contra tusei, răgușelii, durerii de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului astmei, greutății de respirat, lungorei și tusei seci. **Vindecă sigur și repede.** Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsóre. Contra durerii de óse, podagreii, reumatismului, răcelilor, durerilor de cap, dinți și nervi, precum și scrintiturilor. Cele mai îmbetrânite bóle le vindecă. Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin. Contra morburilor de stomac, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, greața și vomarea, sgârceirile cele mai grele. Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. Prețul 1.20 și 2 cor.

Kaljodsarsapari. Mijloc excelent pentru curățirea sângelui la sifilis, morburile tineretelor 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons. Închiderea scaunului e cauza diferitelor morhuri, pecum palpitarea de inimă, amețeli, du reri de cap și altele. Decî cine suferă de încheierea scaunului numai de cât se comandez **Laxbonbons** zacharele purgative, plăcute și dulci la luat. Pețul 1 cor.

Chemicale, drogoue, legături și bandagerie chirurgice. Instrucție pentru prepararea diferitelor vinarsuri, liqueruri, rum și altele. Teuri ruseice, Parfumuri, săpunuri, crem excelent pentru față și mâni. Articoli cosmetice, olei pentru păr. Esență pentru picatul și întărirea părului. Apa de gură și dinți pe cum și prav. Orî ce fel de articlu din bransă. Tóte fórte iestine. Faceți întrebare și Vê veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar in Szászvárós, iskola tér 41.
47 (7-10)

La espozitiunea milenară din Budapesta de la 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer
— pentru clopote a lui —

Antoniu Novotny

==== în Timișóra-Fabric ====

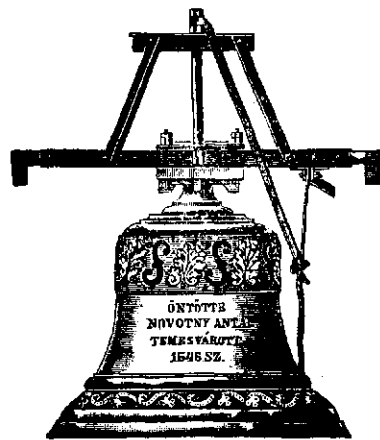
(22) 24-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nouă a clopotelor stricate, mai de parte spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provédute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întorce cu ușurință în orî ce parte, in data ce clopotele sint bătute de o lature prin aceea ce sint mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

==== clopotele găurite ====

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sint provédute in partea superióră — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, de cât cele de sistem vechiū, așa, că un clopot patentat de 327 kg. este egal in tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiū. Mai de parte se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de tóce de metal.

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.